

श्री. श्रीनिवास दादासाहेब पाटील
राज्यपाल, सिक्कीम राज्य भारत
१८ फेब्रुवारी, २०१४

शिवाजी विापीठाचे कुलगु डौ.एन.जे.पवार, -कुलगु डौ.अशोक भोईटे, यवथापन परिषद आणि विापरिषद सदय, विापीठाचे अधिकारी, शिक्षक आणि शासकीय सेवक, पदवीदान समारभास उपथित मायवर, विार्थी बधु आणि भगिनींनो !

शिवाजी विापीठाने सुवर्ण महोत्सव नुकताच साजरा केला आणि आज सुवर्ण महोत्सवी पदवीदान समारभही साजरा होत आहे. या सुवर्ण महोत्सवी पदवीदान समारभात मला सहभागी होयाची विनती शिवाजी विापीठाचे कुलगु आणि अधिकार मडळानी केली व आपणा सवाखमये उपथित रहाता आले याचा मला मनापासून आनद होत आहे. अशा आनदमय शज्क्षणिग समारभामये उपथित रहाणे ही एक मोठी पर्वणी असते.

आज या समारभास उपथित असलेया आणि अनुपथित असलेया पदवीधराना न्यात्या उवल भवि्यासाठी मी मनापासून शुभेत्छा देतो. वजविक खेडयातील आहाने पेलयाचे सामर्व्य आणि क्षितीजापलिकडे झेप घेयाची शती तुहा नवपदवीधारकात्या पखाना । होवो अशा हार्दिक शुभेत्छा देतो.

शिवाजी विापीठ आणि माझे ऋणानुबध फार जुने आहेत. या परिसराशी माझा खूप जवळून सबध आलेला आहे. छशपती शिवाजी महाराजात्या नावाने थापन झालेया या विापीठाचे आणि फुले - शाह - आबेडकर यात्या विचाराने रीत झालेले आपण सर्वजण गुणवत विार्थी आहात. आपणास शिक्षणाची सधी मिळावी व ते आपया दारापयख्त पोहोचवि्यासाठी विापीठ सतत यन्शील राहिले आहे. हे विापीठ पचिम महारागामये थापन करयाची जी मूळ भूमिका होती ती भूमिका या विापीठाकडून चागया कारे पेलली जात आहे याचे मला समाधान आहे.

शज्क्षणीक चळवळीचे ढेते आणल महाग्रातील ँक अगणी समाजसुधारक महात्मा फुले यानी बहजन समाजात्या शलक्षणाला वलचार थमतः माडला. शलक्षणाचे मानवी जीवनातील महन्व महात्मा फुले यानी आपया 'शेतकयाचा असूड'त्या तावनेत यत केले. न्यासदर्भात फुले लिहलतात -

वलवलना मतल गेली, मतलवलना नीती गेली,

नीतीवलना गती गेली, गतीवलना वलत गेले,

वलतावलना शूद खचले, इतके अनर्थ ँका अवलने केले

महात्मा फुले याल्या या वलचाराची आठवण या क्षणी मी मुष्टाम आपणास कन देवू इच्छलतो. कारण मानवालत्या गतीमध्ये शलक्षण अन्यत महन्वाची भूमलका पार पाडत असते. शलक्षणापासून बहजन समाज खूप दूर होता, न्याना शलक्षणाचे दरवाजे खुले करयाचा यशवी यन् महात्मा फुले यानी पुणे येथे केला. माश हा वलचार जला कोहापूरमध्ये. शाह महाराजासारखा ँक दा समाजसुधारक राजा या नगरीस लाभला आणल बहजन समाजात्या शलक्षणाची मुहर्तमेढ उभारली गेली. ाथमलक शलक्षण सतलचे करयास आहाला वातय मलळायानतर ६० वर्षापेक्षाही जात काळ ावा लागला. छशपती शाह महाराजानी १९१७ साली ाथमलक शलक्षण मोफत आणल सतलचे केले होते. जी मुले आर्थलक व सामाजलक मागासलेपणामुळे शलक्षणापासून वचलत होती न्यात्यासाठी कोहापूर शहरात जातलनिहाय वसतीगृहे उभारली. वसतलगृहाचे शहर हणून कोहापूरचा नावलजाकलक आहे.

फुले-शाह-आबेडकर याचा शज्क्षणीक द्रीकोन मनी बाळगून पचलम महाग्रामये शज्क्षणीक चळवळ उभी करयाचे काम न्यानतर कर्मवीर भाऊराव पाटील यानी केले. ते फुले/राजर्षल शाहना आपले गु मानीत. कर्मवीर आणानी आपया गुत्याही ँक पाऊल पुढे टाकले. सर्व जाती-जमातीत्या मुलासाठी ँकाच छताखाली वसतलगृहे उभी केली. यामुळेच खया अर्थाने सामाजलक समतेचा पाया रचला गेला. न्यानी सु केलेया 'कमवा आणल शलका' या योजनेमुळे समाजातील शेवटत्या मुलास शलक्षण घेणे शय झाले. कर्मवीराचे खरे तर हे अन्योदयाचे तन्वज्ञान होते. या सवाखत्या वलचारामुळेच आणल न्यात्यो रणेने अनेक ठलकाणी सु झालेया शज्क्षणीक योगामुळे महाग्र ँक गतीशील रचय हणून नावापास आले.

नवसमाजाची नलर्मलती सकस वलचारातून होत असते आणल असे वलचार जवलयाचे काम शलक्षणातून होत असते. शलवाजी वलपीठाचे कुलगु डौ.ँन.जे.पवार यानी आपया ातावलकामये शलवाजी वलपीठाने १९६२ पासून केलेया गतीचा आढावा घेतला आहेच. या काळात वलपीठाने अनेक कारचे यश ा केले आणल नवनवीन शज्क्षणीक योगाना चालना दलली. वलपीठ लोकापयख्त घेवून न्यात्या बरोबरच चाला या दलशेने वलपीठाने केलेली वाटचाल पूहणीय आहे. काळाची पावले ओळखून २१ या शतकातील आहानाना सामोरे जायास सक्षम असे गुणवत वलर्थी घडवलयास वलपीठ यन्शील आहे आणल न्यासाठी वेगवेगळे शज्क्षणीक योग करलत आहे ही अन्यत आनदाची बाब आहे. वलपीठाला जागतलक पातळीवरील शज्क्षणीक वाहात सक्षमपणे काम करता यावे यासाठी शाश शाखेकडे नवनवीन उपवलशाखा

सु केया आहेत. कूल औफ नैनो सायस अँड टेनोलौजी उभे राहिले आहे, गामीण भागात्या गतीला नवीन आयाम । हावा यासाठी यशवतराव चहाण कूल औफ रल डेहलपमेट सु झाले आहे. आधुनिक तज्ञानात्या आधारावर शासकीय कार्यणालीचे सगणकीकरण करयात आले आहे, नेशनल नौलेज नेटवर्कत्या मायमातून विापीठाशी सलति सर्व महावालये जोडली गेली आहेत. या आणि इतर बाबी व विापीठात्या भवियकाळातील विकासात्या योजना पाहिया तर हे विापीठ देशातील कोणत्याही विापीठात्या मागे राहणार नाही असे पपणे दिसते.

आपणा पज्की बयाच लोकाना या विापीठ थापनेचा इतिहास माहित नसेल. यानिमित्ताने न्यावर थोडा काश टाकून चयात्या अथक यन्नातून विापीठाची थापना झाली न्याचे मरण करणे आपले कर्तय ठरते. विापीठात्या थापनेत यशवतराव चहाण आणि बाळासाहेब देसाई याचा सिंहाचा वाटा होता हे मी मुष्टाम नवपदवीधरात्या लक्षात आणून देवू इच्छितो. पचिम महाग्रामये वतर विापीठ असावे अशा वपाचा विचार कोहापूरमये फार पूर्वीपासून माडला जात होता. तो विचार वातयपूर्व कालखडात पहियादा डौ.बाळकृण यानी माडला आणि न्याचे हे वंन साकार करयामये न्याचे शिय श्री.बाळासाहेब देसाई यानी महाग्रत्या निर्मितीनतर पुढाकार घेतला. न्यास यशवतराव चहाण याची साथ मिळाली आणि मशीमडळाने सन्वर निर्णय घेतला. ाचार्य सी. रा. तावडे यात्या अयक्षतेखाली १ सॅटेबर, १९६१ ला समिती नेमयात आली आणि १७ औगट १९६२ ला महाग्र विधान मडळाने शिवाजी विापीठात्या थापनेस मायता दिली. शिवाजी विापीठ कायदा, १९६२ मजूर करयात आला. १८ नोहेंबर, १९६२ ला तन्कालिन ग्रपती सर्वपबी डौ.राधाकृणन यात्या शुभहते विापीठाचे उदघाटन झाले.

आधुनिक महाग्र्याचे शिपकार, महाग्र्याचे पहिले मुयमशी वर्गीय यशवतराव चहाण याची आठवण कर्षाने होते. दि. ६ औटोबर, १९६४ ला चहाण साहेबानी विापीठात्या पहिया दीक्षात समारभावेळी सबोधित करताना शिवाजी विापीठात्या निर्मितीबाबत माडलेले विचार अन्यत महन्वाचे आहेत. न्यावेळी चहाणसाहेब हणाले होते, शिवाजी विापीठाचा जम हा निवळ इतर विापीठात्या जमापज्की एक, असे मी मानीत नाही आणि न्या द्रीने या विापीठाकडे पहातही नाही. शिवाजी विापीठात्या पहिया नातकाना ते जसे पहिले नातक आहेत हणून अभिमान असला पाहिजे तसे न्यात्यावर पडणारी पहिलेपणाची जबाबदारीही न्यानी ओळखली पाहिजे. माणसाला मुत करयाची, न्याचा वाभिमान जागृत करयाची, न्याचे जीवन गतीत्या दिशेने मार्गथ करयाची तिज्ञा घेवूनच या विापीठाचा जम झालेला आहे. तुमचीही भावना अशी असली पाहिजे. आज या विचाराची गरज आहे. पूर्वी कधीही नहती एवढी गरज देशाला आज या विचाराची आहे. माणसाला घडवियाचे हे काम समाजात्या सामर्व्यातूनचयानी शिक्षणाची सधी घेतली आहे, न्या सर्व नातकानी पार पाडावयाची आहे. चहाणसाहेब पुढे हणतात, शाशचे ज्ञान तन्वात्या द्रीने कन घेणे अन्यत आवयक आहे, परतु, न्या ज्ञानाचा समाज जीवनात उपयोग कन घेयाचे जे शाश आहे, न्याचे नाव शहाणपण, असे मी समजतो. विापीठातून बाहेर पडयानतर ज्ञानाबरोबरच हे शहाणपण तुहाला मिळवावे लागणार आहे. कारण, हे शहाणपण देशाला आज फार गरजेचे आहे. चहाणसाहेबात्या या विचाराकडे उ शिक्षण क्षेशतील

तद्यज्ञ, नवपदवीधरानी डोळसपणे पहायाची, चर्चा करयाची, कृती कार्यकम तयार करुन ते अमलात आणयाची गरज आहे. धार्मिक, भाषिक व देशिक किंवा वर्गीय भेदात्या पलिकडे जाऊन विव्याख्ये विज्ञाननि द्रीकोन, मानवतावाद आणि शोधकबुदी याचा विकास करयावर विापीठानी भर वयास हवा.

विार्थी मिशनो, आपणाशी आज सवाद साधत असताना तुमचे जीवन आनददायी हावे आणि येणाया आहानास समर्थपणे तोंड देयाची क्षमता आपया अगी निर्माण हावी यासाठीत्या शुभेच्छा मी सुवातीस आपणास दिलेया आहेत. २१ या शतकातील जगाची ओळख तुहाला आहेच. आज जग वज्विक खेडे हणून ओळखले जाते. या वज्विक खेडयाचे आपण सर्वजण घटक आहात हे आपणास विसन चालणार नाही. या वज्विक खेडामधील काही आहानाची मी आपणास पदवीदान समारभात्या निमित्ताने जाणीव करु देऊ इच्छितो. कारण त्या आहानाना सामोरे जायातच तुमत्या यशाचा मार्ग लपलेला आहे.

एका महन्वात्या बाबीकडे आपले लक्ष वेधू इच्छितो, ती हणजे जागतिक पातळीवर विकसीत झालेली सवादमायम णाली. गेया २०-३० वर्षामये जी तज्ञानात्या पातळीवर गती झाली आहे ती दर्जदियमान आहे. आता जगातील कुठयाही यतिशी सपर्क ठेवणे सहज शय झाले आहे. तसेच जगामये क्षणाक्षणाला ज्ञानात पडत चाललेली भर अवगत करणे सहज शय झाले आहे. आजत्या जगाची गती ज्ञानौगावर अवलबून आहे. आजैगिक कातीचा जमाना मागे पडून ज्ञानकाती महन्वाची ठरली आहे. ज्ञानकाती ही गतीची परवलीची सकपना असली तरी तिचा उपयोग सकारान्मक आणि विधायक द्रीकोनातून झाला नाही तर तीही सामाजिक अनारोयात्या नाना जम देईल याची भीती वाटते. युवकाकडून विकृत गौसाठी इटरनेटचा वापर वाढत जात आहे याची चिंता वाटते. याचबरोबर जागतिक पातळीवर वाशिक झगडे वाढवियास ही मायमे कारणीभूत होताना आढळतात. यामुळे निर्माण होणाया नजतिक आणि कायदेशीर नावर गाभीर्याने विचार होयाची आणि इटरनेटत्या वापराबाबत काही बधनणाली निर्माण करयाची आवयकता आहे.

मानवात्या गरजा भागवियासाठी जगलतोड मोठया माणावर होत आहे, भूभागातील खनिज सपन्तीचा वाढता वापर होत आहे, भूगर्भातील पाणी मोठया माणावर उपसले जात आहे, माणसात्या निकाळजी वभावामुळे नामधील पाणी दूषित होत आहे, विकासात्या नावाखाली उभे रहात असलेया उोगामुळे आणि वाढत्या वाहनामुळे हवेचे दूषण वाढत आहे आणि अशा इतर अनेक बाबींमुळे निसर्गचक असतुलीत होत आहे. निसर्गाचा समतोल ढासळत आहे. लोबल वौमिखासारखे सकट दारात उभे आहे व अशी अनेक सकटे भवियात येणार आहेत. अशावेळी नजसर्गिक साधनसामुगीचे जतन आणि त्यामधील वाढ कशा पदतीने करता येईल हे आपयापुढे मोठे आहान आहे.

आज शिवाजी विापीठत्या या पदवीदान समारभात्या निमित्ताने उ शिक्षण क्षेत्रतील जाणकारासमोर काही महन्वाची आहाने मी मुददाम प केली आहेत. कारण अशा आहानावर वार होयाचे सामर्व्य युवकामये निर्माण करयाची क्षमता चया सथान्मक सरचनेत आहे त्यामधील महन्वाचा घटक हणजे

विपीठ होय. पडित नेहनी हटयामाणे भारतीय उ शिक्षण सथेत काम करणारी ही ज्ञानमदिरे आहेत. या ज्ञानमदिरामये सर्व काही उदिदानुवर्ती आणि योय पदतीने काम चालू असेल तर देशामये काळजी करयासारखे वातावरण राहणार नाही.

विपीठे, महाविद्यालये काही माणात च्या दिशेने काम करीत आहेत परतू च्याना कामाची गती वाढवावी लागेल, रोज निर्माण होणाया समयाना समर्थपणे सामोरे जायासाठी अनेक नवीन शज्क्षणिक योग हाती च्यावे लागतील. जगात दररोज होत असणारे बदल कवेत घेयाची क्षमता शिक्षण यवथेत निर्माण करावी लागेल. च्यासाठी शिक्षण यवथेत्या सबधीत सर्व घटकानी डोळसपणे जगाकडे पाहन च्या दिशेने शिक्षण सथा कार्य करतील हे पाहिले पाहिजे. पारपारिक शिक्षण यवथेतील आजत्या घडीस उपयुत ते ठेऊन च्यास नया विचाराची जोड दिली पाहिजे. तथापि परिथितीत्या रेटयात वाहपतीत होता कामा नये. कारण शिक्षण यवथा ही समाज परिवर्तनाशी निगडीत असते, मनपरिवर्तनाशी निगडीत असते. विधायक मानसिकता घडवियाचे काम शिक्षणातून अभित असते. २१ या शतकामधील भारताचे वन च्याक्षत आणयाचे मूलभूत आहान हे भारतीयात्या मानसिकतेशी निगडीत आहे. शिक्षणाने याकडे हेतूत: लक्ष दिले पाहिजे. मन आणि मानसिकता यामधील भेद लक्षात घेवून आपया शज्क्षणिक अक्यासकमास आणि उपकमाना चालना यला हवी. मन आणि मानसिकता याधील फरक डौ. रघुनाथ माशेलकर यानी अच्यक समर्पकपणे सागितला आहे. तो असा -

There is a fundamental difference between mind and the mindset. Mind represents the intellect, mind allows you to do smart observations, smart analysis, smart synthesis etc. but it is the mindset which determines your attitude and your approach to life.

जीवनाकडे पाहयाचा सकाराच्यक द्रीकोन निर्माण करयाचे महच्याचे ठिकाण हणजे शज्क्षणिक सथा. च्यामुळेच आहा लोकात्या विपीठाकडून खूप मोठया अपेक्षा आहेत. १९६४-६६ त्या कोठारी आयोगाने च्यावेळीच The destiny of India is now being shaped in her classrooms असे हटले आहे. च्या दिशेने मार्गकमण करयाची जबाबदारी आपली आहे.

ज्ञानार्जनामधील गतीशिलता, सशोधन, नावियाचा शोध, अयापन आणि अयन, शिक्षण, निरतर शिक्षण आणि शज्क्षणिक सथामधील परपर सहकार्य ही उ शिक्षणाची कामे आहेत. आज उ शिक्षणाचा सदर्भ फत भारतीय उ शिक्षण असा घेवून चालणार नाही तर जागतिक उ शिक्षणात भारतीय उ शिक्षण यवथा कोठे आहे आणि कोठे असावयास हवी याबाबत विचारमथन होणे आवयक आहे.

अक्यासकमाची रचना हा शिक्षण यवथेतील महच्याचा भाग. तथापि, अक्यासकमाची रचना करीत असताना अतिताठर आणि अतिलवचिक भूमिका उपयोगाची राहत नाही. वजविके द्रीकोनातून अक्यासकमाची रचना करीत असताना थानिक सदर्भ हरवले जावू नयेत याची काळजी घेणे महच्याचे आहे. जागतिक बाजारातील मागणी लक्षात घेवून रोजगाराभिमुख अक्यासकम तयार करयावर भर दिला जात आहे. परतू च्यामये विव्याख्चे अक्यासावर एक वज्वारिक यतिमच्व तयार हावे याकडे दुर्लक्ष होत नाही

ना? याकडेही आपले लक्ष हवे. आपणास रोजगार हवा आहेच, त्याद्रीने अक्यासकम हवे आहेत. तथापि, जीवन हे फत रोजगारावर चालत नाही. जीवनात समाधान, आनद यानाही महत्त्व आहे. हे घडयास पोषक अशी मानसिकता हवी. त्यासाठी आवयकता असते तात्त्विक अधिनाची. त्याची जोड अक्यासकमाना देणे गरजेचे आहे. समाज हा विचारावर चालतो हे शिक्षणाने विसरता कामा नये. अयापन करणाया शिक्षकाची बाज्दिक उची वाढविद्यासाठी शिक्षणाची उपलधतता आणि त्यामधील सातत्य आवयक आहे. शिक्षकात्यामये सशोधक वृत्ती वाढवून त्यात्या क्षेशमधील वेगवेगळया विषयावर समाजपयोगी सशोधन त्यात्याकडून हावे यावरही भर देणे गरजेचे आहे. सशोधनात्या दर्जाकडे कोणत्याही कारे दुर्लक्ष कन चालणार नाही अयथा अशा सशोधनाचा विकास कामात फारसा उपयोग होणार नाही. विपीठ अनुदान आयोगाने हटयामाणे विपीठे ही हतीदती मनोयात बसून काम क शकत नाहीत तर तीचया समाजाची अविभाच्य अगे आहेत त्या समाजाशी त्याची नाळ जोडली गेली पाहिजे. त्याद्रीने विपीठाची ओळख समाजशिक्षण केंद हणून समाजाला होणे महत्त्वाचे असते.

२१ या शतकात्या शिक्षणात्या सदर्भात विचार करयासाठी युनेकोने एक समिती नेमली होती. या समितीने २१ या शतकात्या शिक्षणाचे चार आधारतभ सागितले आहेत. त्यामये Learning to know, Learning to do, Learning to live together आणि Learning to be याचा समावेश केला आहे. या मूलाधारात्यावर आपली उ शिक्षण यवथा उभी आहे का? आणि नसयास ती कशा पदतीने उभी करता येवू शकेल यावर गाभियाने विचार करयाची आवयकता आहे. कारण हे चार मूलाधारच उ शिक्षणाकडून समाजात्याचया अपेक्षा आहेत त्या पूर्ण करयास उपयुत ठरतात.

जागतिक यवथेतील उ शिक्षण सथानी कोणता द्रीकोन विकारावा याबाबतही त्या अहवालात शिफारशी करयात आया आहेत. त्याकडेही मी आपले लक्ष वेधू इत्छितो. त्यामये णुयाने चार कामाचा उबेख करयात आला आहे. १) विव्याख्या सशोधन, अयनासाठी तयार करणे, २) समाजात्या आर्थिक आणि सामाजिक जीवनाशी निगडीत अतिशय उचीचे शिक्षण कार्यकम देऊ करणे, ३) आजीवन शिक्षण सकपनेत्या यापक अर्थाने सवाख्यासाठी शज्क्षणिक सधीची उपलधता कन देणे आणि ४) आतरग्रीय सहकार्य. यामधून अयनशील समाज निर्मिती सहज शय होईल. हे करयासाठी आधुनिक जगामये जे शज्क्षणिक मार्ग उपलध आहेत त्याची उपलधता विव्याख्या कन देयावर विपीठानी भर दिला पाहिजे.

या दीक्षात समारभात आपणा सवाख्खरोबर सवाद साधत असताना मी लोकशाही मूयाचा सदर्भ दिला आहे त्याकडे आपला निरोप घेयापूर्वी परत एकदा मी आपले लक्ष वेधू इत्छितो. २१ या शतकामये अनेक कारची आहाने आहेत, तणाव आहेत. दारिदय, अज्ञान, शोषण, भाचार, असमानता, आर्थिक विषमता, वशवाद, दहशतवाद, णितयता, जातियता, लिंगभिनता अशा अनेक गींनी गासलेया समाजाचे अनेक न आहेत. वजवियपूर्ण सकृती, वेगवेगळे सामाजिक तर आणि विचारवाह यामुळे लोकशाही मूय यवथा, आदर्शवाद आणि सामाजिक आपलेपणा निर्माण करयात्या कियेत काही आहाने आपयासमोर आहेत. अशा आहानावर मात करयासाठी करावयात्या उपायोजनापज्की एक महत्त्वाचा उपाय हणून यति

आणि समाजाच्या विकासासाठी शिक्षण मूलभूत भूमिका पार पाडू शकते यावर विवास ठेवला पाहिजे. युनेस्को शिक्षण आयोगाने हट्यामाणे न्यावरील उपाय आजीवन शिक्षण हणजेच आयुयभर शिकत राहणे हा आहे.

मिशनो, या नावलाजकिक । झालेया विपीठाचे पदवीधर हणून आज आपण आयुयात्या नया पर्वात वेश करीत आहात. येथे आपले शिक्षण सपले आहे असे न समजता जीवनातील न्येक क्षणी आपले शिक्षण सुच असते याचे भान ठेवून आयुयभर विधी रहा आणि न्यामधून । होणाया ज्ञानाचा उपयोग आपया आणि आपया देशवासियात्या भयासाठी उपयोगात आणा. यासाठी वत्या कोषातून बाहेर पडून विवा-मक हा. वसुधज्वकुटूबकामची सकपना अगी बाळगा. वजविक विचारानी तुमचे मन काशमय होत असताना न्या विचाराचा वापर आपया आवती-भोवतीत्या थानिकनात्या सोडवणूकीसाठी करयावर लक्ष केंदीत करयास विस नका.

आपया विपीठाचे बोधवाय ज्ञानमेवामृतम आहे हे विस नका. ज्ञान हेच अमृत आहे हा या विपीठाने दिलेला सदेश आयुयभर मनी बाळगा. ज्ञान तुमची शती असेल, तुमचे सामर्व्य असेल, तुहाला येयात जायाचा मार्ग असेल.

We want the education by which character is formed, strength of mind is increased, the intellect is expanded, and by which one can stand on ones own feet. - Swami Vivekanand.

पुहा एकदा आपणा सवाख्ना उवल भवितयासाठी शुभेत्खा देतो आणि या विपीठाचे पदवीधर हणून आज समाजजीवनात वेश करताना विपीठाच्या नावलाजकिकास साजेल असे वागा. आपया वाणीतून आणि कृतीतून आपण उ विविभूषित आहात हे लोकाना जाणवेल अशी अपेक्षा करतो. मला दीक्षात समारभास निमशित कन आपणाशी सवाद साधयाची सधी दियाबददल विपीठाचे मा.कुलगु आणि सर्व सबधिताना धयवाद देतो. इथे उपथित सवाख्ना धयवाद देऊन मी थाबतो.

!! जय हिंद ! जय महाग्र !!

□□□